

cumque qui beneficium aliquod ecclesiasticam curam animarum habens sacrosancta Syn. declarat et decernit.» (Sess. XXIII, cap. 1 de Ref.) Lect. XLVI, fol. 208.

—Quid de negligentia in usu clericalium vestium?

R. «Per suspensionem ab ordinibus, ac officio et beneficio, ac fructibus redditibus et proventibus ipsorum beneficiorum, nec non si semel correpti denuo in hoc deliquerint etiam per privationem officiorum et beneficiorum hujusmodi coerceri possint et debeant.» (Sess. XIV, cap. 6.)

—Quid de negligentia iudicis in appellationum devolutione?

R. Notarius arbitrio ordinarii suspendatur, et teneatur ad dupli pœnam.

Judex vero etiam «ad eandem dupli pœnam prout supra teneatur.» (Sess. XXIV, cap. 20 de Ref.) Lect. CVIII, fol. 529.

—Quid de præfecta monasterii quæ Episcopum de professione facienda certiore non facit?

R. «Quamdiu Episcopi videbitur ab officio sit suspensa.» (Sess. XXV, cap. 17 de Ref. Reg.) Lect. LXIII, fol. 304.

—Quid de clerico in minorum ministerio negligente?

R. «Ordinarii iudicio aut ex parte mulctari aut in totum privari possit.» (Sess. XXIII, cap. 17.)

—Quid de negligentia in administratione hospitalium?

R. «Non solum per ecclesiasticas censuras et alia juris remedia ad id compelli possint, sed etiam hospitalis ipsius administratione, curave perpetuo privari possint etc.» (Sess. XXV, cap. 8.) Lect. LXXXIX, fol. 438.

—Quid de negligentia eorum qui debent docere in Seminariis?

R. «Si idonei fuerint etiam per subtractionem fructuum docere compellantur. Quod si iudicio Episcopi digni non fuerint alium qui dignus sit nominent.» (Sess. XXIII, cap. 18.)

Quid de præcepto Paschalis Synodus?

De pag. 583.

LECTIO CXVIII.

DE CANONICIS DEFECTIBUS SEU MINORIBUS DELICTIS, ET DE CIRCUMSTANTIIS DELICTA ATENUANTIBUS.

—Quænam sunt ergo hæc minores culpæ seu potius defectus?

R. Sunt ea quæ ut plurimum tantum nullitate actus vel devolutione puniuntur, nam et ipsa delicta gravia quæ in commissione consistunt, et præcipue invasionis et intrusionis delicta annullantur.

—Quænam sunt ergo hæc facta seu culpæ quæ tantum nullitate puniuntur?

- R. 1.º Nominatio indigni ad beneficium minus.
- 2.º Acumulatio beneficiorum.
- 3.º Donatio monasterii majoris in commendam.
- 4.º Provisio canonicatus sine debitis requisitis.
- 5.º Præsentatio indigni a patrono facta.
- 6.º Locatio ad firmam.
- 7.º Resignatio in favorem filiorum.
- 8.º Præsentatio facta alii quam Episcopo.

—Quid de presentatione indigni?

R. «Facta collatio sive provissio omnino irritetur.» (Sess. VII, cap. 3).

—Quid vero amplius contra collatorem?

R. Pœnas incurrat juxta decretalia ex cap. *Grave nimis* de prebendis. V. supra Lect. LXXIX, fol. 385.

—Quid de monasterio capite ordinis?

R. «Ut in provissionibus dictorum monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimat, aliterque facta provissio subreptitia esse censeatur.» (Sess. XXV, cap. 21).

—Quid in provissione præbendarum?

R. «Ut eorum qualitatibus vel ordinibus nihil in ulla provissione detrahatur, et aliter facta provissio subreptitia censeatur.» (Sess. XXV, cap. 5 de Ref. in gen.)

—Quid de præsentatione indigni a patrono facta?

R. «Liceat Episcopis præsentatos a patronis, si idonei non fuerint, repellere.» (Sess. XXV, cap. 9.)

—Quid de locationibus ad firmam?

R. Sancta Syn. irritas decernit quas a triginta annis citra ad longum tempus, seu ut in nonnullis partibus ad viginti novem, seu bis viginti novem annos vocant.» (Sess. XXV, cap. 11).

—Quid si reciprocae resignationes posthac a parentibus clericis in favorem filiorum fiant ut alter alterius beneficium consequatur?

R. «In fraudem hujus decreti et canonicarum sanctionum factae omnino censeantur.» (Sess. XXV, cap. 15).

—Quid de praesentatione facta alii quam Episcopo loci ordinario?

R. «Praesentatio ac institutio forsitan secutae nullae sint et esse intelligantur.» (Sess. XIV, cap. 13).

—Attamen aliquae hae culpae gravia peccata quandoque sunt?

R. Af. Hic tamen de peccatis non agitur sed de externis delictis. Hae tamen delicta nullitate actus puniantur, et ex inde consequentiis nullitatis, quae aliquando poenae temporales sunt: v. g., qui amittit beneficium acutum ex nullitate acumulationis fert poenam *privationis beneficii*.

—In jure canonico sunt circumstantiae quae dicuntur attenuantes vel agravantes?

R. Af. Sic ex gr. in ordinatione clerici habentis irregularitatem ex homicidio, qui illud commisit voluntarie, ex industria vel per insidias, habet circumstantiam agravantem, ita ut quamvis crimen sit occultum et impunitum perpetua irregularitate puniatur.

—E contra si homicidium non fuit ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se a morte defenderet, admittitur hoc tamquam circumstantia attenuans, daturque in illa irregularitate dispensatio.

Sic etiam in aliis casibus.

—Poenitentia est circumstantia attenuans?

R. Af. Et non tantum in foro interno sed etiam in externo, unde ipsa S. Syn. cum de poenitentis publicis agit, sic ait: «Huic condignam *pro modo culpae* poenitentiam publice injungi oportet.» (Sess. XXIV, cap. 8),

Ideo in pluribus antiquis et recentioribus canonibus adhibentur haec verba:—*nisi poenituerit*.

—Contingit idem in civilibus?

R. N. Nam hoc canonicae lenitatis proprium est: civilis autem lenitate caret—*Reges nollentibus, Episcopi volentibus*. Ideoque tantum in delictis mixtis, in quibus Respublica in auxilium Ecclesiae venit, haec exceptio datur ut in manu poenitentis rei sit poenam remittere, uti in apostasia contingit (1).

—Contumacia est circumstantia canonica agravans?

R. Af. Ita ut quandoque nec sit delictum si non sit contumacia: ita in haeresi materiali quae tantum ex contumacia et pertinacia in veram haeresim formalem devenit, unde haeresis non dicitur tantum error sed error pertinax.

—Circumstantiae attenuantes et agravantes legis nostrae poenalis admittuntur etiam in curiis ecclesiasticis nostris?

R. Af. Nam haec omnes in aequitate naturali et antiqua rationabili praxi fundantur, unde haec omnes in forma qua exponuntur novae sunt, (2) in praxi vero antiquissimae.

—Assylum ecclesiasticum est circumstantia attenuans?

R. Lex poenalis illud inter circumstantias attenuantes non nominat, unde hodie nulli nec minima poenae pars relaxatur ex intercessione Ecclesiae in favorem rei, quae de causa vix hodie nullus ad ecclesias confugit; et haec immunitatis ecclesiasticae pars fere obsoleta et in oblivione sit (3).

(1) Art. 136 del Código penal. «Esta pena (extrañamiento perpetuo) cesará desde el momento en que vuelva al gremio de la Iglesia.

(2) Cap. 2.º, 3.º y 4.º del tít. 1.º, lib. 1.º del Código penal. De las circunstancias que *eximen, atenúan ó agravan* la responsabilidad criminal.

(3) Gravissimi abusus, contra mentem Ecclesiae, patrati, huic sanctae et pientissimae immunitatis praxi nocuerunt, ita ut non tantum auctoritas civilis sed etiam ecclesiastici viri dignissimi et lapides ipsi clamarent, nam tot scelesti, latrones et sicarii continuo in ecclesiis degebant, ut non domus orationis sed spelunca latronum esse viderentur.

LECTIO CXIX.

DE DELICTIS POST TRIDENTINAM SYNODUM AB ECCLESIA
DAMNATIS.

—Quænam sunt ergo hæc delicta quæ nec in Decretalibus nec in S. Trid. Synodo damnata sunt?

R. Ea quæ ex novissima societatis civilis corruptione, superstitionibus et etiam e novissimis grassantibus erroribus ortum habent, unde impossibile erat ea tunc condemnare. Alia autem, quamvis antiqua vel frequentiora vel in alia nova forma evaserunt.

—Quænam hæc sunt?

R. Alia continentur in Constitutionibus Bened. XIV recolendæ memoriæ, alia vero a Sanctissimo nostro Pont. Pio IX declarata sunt. Inter hæc vero præcipua videntur sequentia.

- 1.º Primo mercimonia clericalis, etiam sub alieno nomine.
- 2.º Mercimonia super eleemosynis Missarum.
- 3.º Sollicitatio ad turpia confessionis tempore.
- 4.º Cessiones commodi reddituum beneficiorum pro quantitate taxata.
- 5.º Spectacula inverecunda diebus festis.
- 6.º Conventicula secreta liberorum muratorum, quos dicimus *francmasones*, et aliorum ejusdem furfuris.
- 7.º Jansenismus refractarius Constitutionem Bullæ *Unigenitus* obedire recusans.

A Sanctissimo etiam Pont. Pio IX sequentia damnata.

- 8.º Rationalismus tam absolutus quam ex parte moderatus et eorum sequæ.
- 9.º Indifferentismus practicus et theoreticus.
10. Abusus et superstitiones magnetismi animalis et mesmerismi.
11. Superstitiones spiritismi, et malignæ defunctorum evocationes et colloquia novatio.
12. Bibliomaniaca propaganda.

Alia notari possent, et de insignibus quoque Pontificibus: dicta vero sufficiant.

—Quid erga mercimonia clericis vetatur?

R. Eam vetuit Bened. XIV, anno 1741, in Bulla *Apostolice servitutis*, in qua Pii IV Bulla *Decens* instauratur cum omnibus pœnis et etiam spoliationis clericos illicite, etiam sub laici nomine, negotiantes minando.

—Quid de mercimonia super eleemosynis Missarum?

R. Ab eodem Rom. Pont. eodem anno vetita fuit, in Bulla *Quanta cura*, his verbis: «Qui eleemosynas seu stipendia majoris pretii pro Missis celebrandis quemadmodum locorum consuetudines vel synodalia statuta exigunt, colligens, Missas retenta sibi parte earundem eleemosynarum celebrari fecerit, laicum quidem seu sæcularem, præter alias *arbitrio vestro* irrogandas pœnas, *excommunicationis* pœnam (Nb.) clericum vero, sive quemquam sacerdotem pœnam suspensionis *ipso facto incurrere.*»

Hæc suspensio Rom. Pont. reservatur ibidem.

—Quid de sollicitatione ad turpia in confessione?

R. Vide Bullam Ben. XIV *Sacramentum pœnitentiæ*, latam anno ipso, quam in his difficilibus et ut plurimum secretis et etiam extrajudicialibus processibus præ oculis habere oportet, et etiam declarationem ipsius Bullæ (*Apostolici muneris*) latam anno 1745.

—Quid de cessione commodi?

R. Vetatur clericis ne in posterum audeant sub nomine alienandi utilitatem et commodum percipiendi fructus, vel alio quovis titulo, prætextu et colore, vendere ac distrahere suorum respective beneficiorum redditus, proventus vel ad vitam vel in longum tempus recepta ab emptore per unam vel plures solutiones pecuniarum quantitate, etc. (Bulla ejusdem Bened. XIV, eodem anno 1741 lata, quæ incipit *Universalis Ecclesie cura*).

—Quid de spectaculis inverecundis?

R. Prohibita fuerunt spectacula in quibus homines nudi luctantur, et præsertim diebus festis (1).

(1) Illiberitanus canon vetuit comicos et aurigas in circo ludentes in Ecclesia admitti. «Si auriga aut pantomimi credere voluerint placuit ut prius artibus renuntient, et tunc demum suscipiantur» (Can 62).

—Quid ergo hac de re circa agitationes taurorum in Hispania?

R. A variis Pont., præsertim S. Pio V, prohibita sunt tam barbara spectacula, cumque non adimpleantur conditiones quibus tolerata dicuntur, prohibita censeri debent, cum et a lenitate et a morum decantata civitate abhorreant etiam et in laicis, potius vero in clericis.

—Quid de condemnatione conventiculorum francmasonicorum?

R. Bened. ipse XIV Bulla sua *Providas Rom. Pont.* lata anno 1751, renovavit Constit. Prædecessoris sui Clementis XII *In Eminenti*, imponens quoque pœnam excommunicationis sine ulla declaratione et ipso facto incurrendam, Rom. Pont. reservatam, injungens ut ad extirpationem eorum sæcularis brachii auxilium impetretur.

Hodie autem fere in omnibus regionibus, vix scepta Hispania, sæculare brachium hoc morbo laborat, prius in se curandum.

Alii Pont. ipseque Pius IX in allocutione sua *Multiplikes inter machinationes*, habita die 25 Sept. anni 1865, hunc morborum morbum et putredinum fomitem eisdem pœnis puniendum jussit.

—Quid de refractariis jansenistis?

R. «Illis etiam viaticum in mortis articulo dari vetuit, Bened. XIV, Bulla sua *Ex omnibus*, lata anno 1756.»

—Quid est magnetismus?

R. «Novum quoddam superstitionis genus, inventum ex phenomenis magneticis, non ad scientias phisicas enucleandas, ut par esset, sed e contra ad decipiendos homines præstigiis futilibus et sutilibus quibus occulta detegere, remota ac ignota scire mentiuntur.» Ita fere in verbis Encyclica lata die 30 Junii anni 1856, a sacra Inquisitionis congregat.

—Quænam de hoc regula?

R. «Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut implicita dæmonis invocatione, usus magnetismi nempe merus actus adhibendi media physica aliunde licita non est moraliter vetitus, dummodo non tendat ad finem illicitum aut quomodolibet pravum. *Applicatio autem principiorum*

et mediorum pure phisicorum ad res et effectus vere supernaturales ut physice explicentur non est nisi deceptio omnino illicita et hereticalis.» (Ex Resolut. S. Congreg. Inquisit. 28 Julii 1847.)

—Quid de somnambulismo et spiritismo?

R. «Somnambulismi et *clara intuitionis* (Hispanice *segunda vista*) uti vocant præstigiis, mulierculæ, gesticulationibus non semper verecundis abreptæ se invisibilia quæque conspiciere effutiunt, ac de ipsa religione sermones instituere animas mortuorum evocare, responsa accipere, ignota ac longinqua detegere aliaque, id genus superstitionis exercere ausu temerario præsumant.» (Encyclica anni 1856).

Hæc autem superstitionis mortuorum evocatio, ac cum spiritibus colloquia *spiritismus* audiunt.

—Quænam illorum pœna?

R. Cum hæreticalia delicta sint excommunicatione puniuntur, ideoque monet S. Sedes ordinarios, «qua paternæ charitatis monitis, qua severis objurgationibus, qua demum *juris remediis adhibitis* omnem impendant operam hujusmodi abusus reprimendos.» (Ib.)

—Societates secretæ damnatæ sunt ab ipso B. P. Pio IX?

R. Af. Et quidem ab initio sui Pontificatus, die 9 Novembris 1846, in Encyclica *Qui pluribus*. «Clandestinæ illæ sectæ (1) a tenebris *ad rei tum sacra tum publicæ exitium* et vastitatem emersæ, atque a Rom. Pont. decessoribus nostris iterato anathemate damnatæ suis Apostolicis litteris, *quas Nos* Apostolicæ nostræ potestatis plenitudine confirmamus et diligentissime servari mandamus.»

Ibi etiam contra Biblicas societates.

—Adscriptio in illis societatibus in Hisp. est delictum mixtum?

R. Af. Nam et civilibus legibus nostris punitur (2).

(1) Ut sciatur quid sit societas secreta notare oportet S. Inquisitionis resolutionem latam, anno 1865, contra *fratrum fenorum* seu fenianorum sectam. «*Societates occultæ*, de quibus in Pontificiis Constitutionibus sermo est, eæ omnes intelliguntur, quæ adversus Ecclesiam vel Gubernium sibi aliquid proponunt, exigant vel non exigant a suis asseclis juramentum de secreto servandum.»

(2) Art. 207. Son sociedades secretas: 1.º aquellas cuyos individuos, con juramento ó sin él, tengan la obligacion de ocultar

LECTIO CXX.

DE INDULGENTIIS.

—Est in Ecclesia potestas concedendi indulgentias?

R. Af. «Cum potestas conferendi indulgentias a Christo Ecclesiae concessa sit; atque hujusmodi potestate, divinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa usa fuerit: sacrosancta Synodus indulgentiarum usum, christiano populo maxime salutarem, et sacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesia retinendum esse docet, et præcipit; eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant.» (Sess. XXV in finem.)

—Debent indulgentiæ dari indiscriminatim et immoderate?

R. N. «In his tamen concedendis moderationem, juxta veterem et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit: ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina enervetur.» (Ib.)

—Indulgentiarum abusus fuit vera occasio protestantis hæresis?

R. Ita dicitur qui historiæ superficiem tantum agnoscunt, sed indulgentiarum quæstio fuit merum prætextum, nam et sine hac quæstione hæresis protestantum quæ a sæculi XIV ab aliquibus evolvebatur in apertam rebellionem venisset.

—Quid de his abusibus S. Synodus?

R. «Abusus verò, qui in his irrepserunt, et quorum occasione insigne hoc indulgentiarum nomen ab hæreticis blasphematur, emendatos, et correctos cupiens, præsentis decreto generaliter statuit, pravos quæstus omnes pro his consequendis, unde plurima in christiano populo abusuum causa fluxit, omnino abolendos esse.» (Ib.)

—Sunt præterea alii abusus a S. Syn. prohibiti?

á la autoridad pública el objeto de sus reuniones ó su organizacion interior,» etc. Véase todo el cap. 4.º, tit. 3.º, lib. 2.º del Código penal.

R. «Cæteros vero qui ex superstitione, ignorantia, irreverentia, aut aliunde quomodocumque provenerunt, cum ob multiplices locorum et provinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commode nequeant specialiter prohibere, mandat omnibus Episcopis ut diligenter quisque hujusmodi abusus Ecclesiae suæ colligat eosque in prima Synodo provinciali referat.» (Ib.)

—Quodnam hujus relationis objectum?

R. V. supra Lect. VI, fol. 30, cum de Sacra indulgentiarum Congregatione.

—Quomodo faciendæ ergo indulgentiarum publicationibus?

R. Assumptis ab ordinario duobus de capitulo, prouti supra dictum est, Lect. LXXI, fol. 354, ex Sess. XXI, cap. 9, ubi etiam de quæstoribus eleemosynariis sermo fit.

—Indulgentiæ aliquam analogiam habent cum facultate indulta concedendi, quæ ex politica civili lege penes Reges existit?

R. Af. Nam sicuti Rex habet facultatem indulgendi, in parte vel in totum, pœnam a sæculari iudice impositam, ita quoque Romanus Pontifex, Christi in terris Vicarius, pœnas, non tantum per delicta canonica, culpasque, sed etiam ob peccata impositas non tantum relaxare, mitigare, et minuire, sed etiam omnino condonare potest.

Sunt tamen valde notabiles differentiæ, et quidem in favorem Ecclesiae, nam in civilibus superiores magistratus carent indulgendi facultate: in Ecclesia vero Episcopi habent facultatem remittendi parcialem pœnam.

Quin etiam et ipsa concessio plenariæ indulgentiæ a Rom. Pont. facta, non habet incommoda quæ habere solent indulta politica, qua de causa hæc facultas, quæ inter regalia jura computatur (*regalias politicas*) a J. Cons. impuguari solet: sed Ecclesiae conditio suavior et mitior est quam societatis civilis.

—Quid Bened. XIV de indulgentiis concessis visitanti-bus ecclesias?

R. Cum aliqui contenderent has indulgentias lucrari non posse si Sanctissima Eucharistia in ipsa Ecclesia exposita non esset, hanc opinionem tamquam erroneam con-

futavit rescripto suo percelebri—*Accepimus*, lato anno 1746 (1) ubi etiam oportunam doctrinam de ipsius Sanctissimæ Eucharistiæ expositione dedit.

— Quid ergo de hac expositione prædictus Pontifex?

R. 1.º «Non licere exponi publice Divinam Eucharistiam nisi causa publica et Episcopi facultas intervenerint.»

2.º «Difficile reipsa decernere utrum probanda an improbanda sit Eucharistici Sacramenti frequens expositio.»

3.º Resolutio non debet dari absolute sed attentis circumstantiis sicuti de communione quotidiana.

— Quid de indulgentia plenaria in articulo mortis?

R. Hæc ante Bened. XIV tempora per triennii spatium et cum variis limitationibus concedebatur. Piissimus autem Pontifex concessit ut «quæ facultates impertiendi benedictionem cum indulgentia plenaria fidelibus in mortis articulo constitutis venerabilibus fratribus... ad hunc diem concessæ reperiuntur... eousque in suo robore maneant, quoad iidem Antistites earum ecclesiarum atque diocesum regimen obtinebunt.»

«Utque præterea unusquisque ex Antistibus præfatis unum aut plures pios sacerdotes sive sæculares sive regulares in eorum civitatibus subdelegare valeant... aliosque similiter per diocesim.» etc.

— Quid de indulgentia plenaria in articulo mortis ex Sanctæ Cruciatæ Bulla pro Hisp. nostra concessa?

R. In prorogatione facta apud Cajetam, anno 1849, in qua Pius IX, charissimus Pont. plura immutavit, apponebatur clausula ut Christi fideles «bis, hoc est semel in vita et semel in mortis articulo valeant sibi eligere presbyterum sæcularem aut regularem, qui sit confessarius per ordinarium loci approbatus atque ab eo *in foro conscientie* a quibuscumque peccatis et censuris cuicumque ordinario *atque etiam Sedi Apostolica reservatis* (excepto hæresis crimine, et quoad ecclesiasticos excepta etiam censura de qua in Constitutione Bened. XIV *Sacramentum poenitentiae*) (2) ab-

(1) «Hactenus de illorum errore qui se carere indulgentiis putant nisi Euchar sacramentum prostet in ecclesia.»

(2) Vide Lect. CXIX. *De delictis post Trid.*, fol. 575, ubi de hac Bulla sermo fit.

solvi possint, imposita semper poenitentia salutari.»

Hæc autem clausula continetur quoque in prorogatione facta mense Aprilis, anni 1861, per duodecim annos usque valitura, quæ hac de causa etiam hodie viget.

Restat modo ut a lectoribus et ab Ecclesiæ Prælatibus humilis hic liber qui in his temporum angustiis in lucem prodit, benignam quoque mereatur *indulgentiam*, siquid humani in illo ipsius auctor passus sit, quamvis enim ab ordinaria auctoritate examinatus et probatus ad urbem cito pro strictiori correctione properabit cui nunc et semper submittitur.

O. S. C. S. R. E.